

Jaroslav Palaczk, Stráž obrany státu

Stráž obrany státu byl specifický československý obranný útvar vyvolaný ohrožením republiky. Mnozí jeho příslušníci poznali zvláště ve vrcholném československém předmnichovském dramatu toto ohrožení na vlastním osudu. Vzporovali mu a někteří za to platili životem. Jiní se do střetů s nepřáteli dostali, když poničený stát násilím zvnějšku i zevnitř dohasínal. SOS si proto zaslouží historiografickou pozornost, a také se jí dostává, byť spíše ze zanícení než soustavným výzkumem. Kdysi na něj mohl založit Ota Holub, ale z více důvodů ho nerealizoval důsledně, s plnou odbornou erudicí.

Také Jaroslav Palaczk má k problematice SOS zřejmě bližší vztah. Zvolil si ji za bakalářskou práci, která představuje vykročení k celistvější historii útvaru. Práce se věnuje především organizačním stránkám SOS. Zachycuje její vznik, což znamenalo představit především stav a hodnotu organizací, z nichž se SOS měla složit. Skladebné součásti se na Stráži nepodílely stejným dílem a hlavně se stejným nasazením, schopnostmi a intereselem svých vedoucích orgánů. Byly jimi četnictvo, finanční stráž, státní policie a vojsko. O každé z těchto součástí Palaczk aspoň souhrnně pojednal, každá by však ještě stála za další analýzou. O jejich stavu bude možno vést rozpravu při obhajobě bakalářské práce.

Sladit tyto organizace do kompaktního celku bylo neskutčné, za nedlouhou dobu existence Stráže vlastně nemožné. Hodně se pro to udělalo, hodně k tomu chybělo. Obojí je zajímavě dokumentováno z hodnotících zpráv v Palaczkově bakalářské práci. Konfrontují se tu také představy a záměry s realizací do jara a do podzimu 1938.

Stráž obrany státu nemohla být nasazena k původnímu hlavnímu úkolu, zasáhly ji ale situace jiné a pro mnohé příslušníky přetěžké. Palaczk rozdíl mezi záměry, jež definoval především tajný předpis G-XI-2, a skutečností postihl rozmyslně, s vědomím, v jak složitých poměrech, i pro určité jednotky SOS, se vše odehrávalo. Od obecnějšího historiografického přehledu vytváření a vývinu SOS Palaczk jistě postoupí k detailnějšímu zpracování reality, a to i v regionálních situacích. Způsob tohoto vykročení může také patřit k obhajobě bakalářské práce. Palaczkovu studii k této obhajobě doporučuji.

Robert Kvaček

Hodnocení:

Prof.dr.Robert Kvaček, CSc.